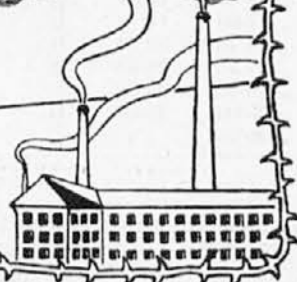

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
: petek. :

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih
ulicah št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3—
poluletna . . . „ 1-50
četrtna . . . „ 0-75
Posam. štev. „ 0-10

Štev. 50. V LJUBLJANI, dné 13. novembra 1908. Leto III.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Danes smo morali končati izvleček vladne zavarovalne postave. Dopisniki naj zato oprostite, da objavimo dopise v prihodnji številki.

Najvažnejša naša reč.

Splošno in enaka volivna pravica že kaže svojo moč. Vladna predloga o socialnem zavarovanju, ki se ima z njo pečati državni zbor, nam je za to največji dokaz. Zavarovanje za starost in onemoglost, ki smo se potegovali za njeno leta in leta, je zdaj v tiru ign takoj sedaj povemo: Delavstvo bo neizprosno klicalo na odgovornost vse tiste, kateri bi hoteli v državnem zboru zavirati izvršitev te stvari. Ni veliko, kar obeta novi zakon, toda v sedanjih razmerah je vendar toliko, da se bo milijonom delavcev in delavk olajšalo srce in oddahnilo v prsih, ko bo prišla novica, da je cesar potrdil postavo o socialnem zavarovanju.

Iz vse duše privoščimo dobrote starostnega zavarovanja tudi kmetom in obrtnikom, ki bodo seveda morali sami plačevati vso zavarovalnino, med tem ko je bo delavcu moral plačati polovico delodajavec. Iskreno nas veseli, da bodo tudi vsi posli in kmečki poljski in gozdni delavci zavarovani. Krog 10 milijonov oseb, ki jih je sedaj večina z veliko skrbjo gledala v prihodnost, in katerih mnoge je beraška palica žalostno pozdravljala na stara leta, bo sedaj dobivalo preskrbnino, ki bo k nji prispevala država za vsakega po 90 K na leto.

O vladnem načrtu bomo še mnogokrat govorili. Zagotovilo imamo, da nam bodo iz državnega zbora o delovanju odseka, ki se bo z njim pečal, redno prihajala izvirna poročila. Že zato upamo, da ne bo zaveznega delavca iz naših vrst, ki bi se ne naročil za bodoče leto na naš list. Z mesecem decembrom pričenjamo nov letnik. Naj naši vrli dosedanji naročniki ta mesec pridno nabirajo novih. Ni je postave, ki bi bila za delavca važnejša, nego je ta, ki jo v kratkem posnetku prinašamo v listu, postava, ki ima zagotoviti preskrbljeno starost delavskemu trpinu. Zato pa tudi ni mogoče, da bi bil kak delavec ali delavka, ki ne bi z nestrpnim zanimanjem pazil in gledal, kaj se z njo godi. Tudi tisti, kateri se dozdej ni nič brigal za naš list, se mora zdaj predramiti in si ga naročiti. Za 25 vinarjev na mesec bo dobil natančna poročila in hkrati tudi navodila, kako naj postopajo naša delavska društva in kaj naj

ukrenejo, da pojde naša sveta zadeva naprej, do konca.

Danes opozarjamo samo na te-le važne reči, ki jih tudi predlaga vlada v novem načrtu:

1. Bolniško zavarovanje se raztegne tudi na posle: dekline, pastirji, hlupci, sobarice, hišine, kuharice, pestunje — vse zažene dolžnost, da bodo zavarovane za bolezen. Okrajne bolniške blagajne dobe s tem mnogo novih udov in se izdatno izpremenijo.

2. Bolniško zavarovanje zadene tudi vse poljedelske in gojzadne delavce. Tudi ti bodo pristopili k okrajnim bolniškim blagajnam in že danes naj povemo na vse usta, da bo socialno-demokratska komanda po okrajnih bolniških blagajnah brez dvojbe precej strta.

3. V okrajne bolniške blagajne bodo volitve po poročnem volivnem redu, tako da bodo zastopane med izvoljenci tudi manjšine. Ko se sprejme to načelo za bolniške blagajne, se bo moralo sprejeti tudi za druge delavske zastope, zlasti za rudarske zadržuge, kjer zdaj neovirano streljajo kozle rdeči bratci.

4. Zoper nezgode zavarovani bodo po novem zakonu tudi gojzadni delavci in vsi, kateri spadajo pod rudarski zakon. Kolikrat smo to oboje že zahtevali po svojih shodih, kolikrat smo že pisali o tem! Zdaj smo na potu, da to reč dosežemo.

Še nekaj! Socialni demokratje trdijo, da so oni izvojskovali vladno predlogo. Pokličimo tem ljudem v spomin, da naša organizacija, kar se je začela, vedno in vedno povdarja zahtevo starostnega zavarovanja. Ko so socialni demokratje po svojih shodih gonili staro lajno proti klerikalizmu, smo se mi resno posvetovali o delavskih stvareh, in sicer največkrat o ti zadevi. Na stotine shodov je obravnavalo našo najvažnejšo zahtevo. Prvi poslanec, ki smo ga leta 1879 poslali iz splošne kurije na Dunaj, je takoj vložil natančno utemeljen predlog v državni zbornici, naj se uvede zavarovanje za starost. Urednik našega lista je vlni obnovil tak predlog. V pododseku državnega zbora, ki je imel nalogo pripravljati vladno predlogo, je načelnik naš pristaš poslanec dr. Krek. Teh stvari ne more nihče izpodbiti, kakor tudi ne tega, da je krščansko-socialni minister dr. Gessmann največ pripomogel, da se je sedanja predloga tako hitro izdelala. Mi smo prepričani, da bodo socialni demokratje kakor pri vsaki reči, tako tudi pri ti, sejali razdor med delavce in obteževali delo v državnem zboru. Kakor vselej bodo zahtevali reči, ki se zanje ne bo mogla dobiti večina, in ki so torej zdaj nemogoče, potem bodo pa vpili, klevetali in lagali, kakor znajo. Edina nevarnost, da se vladni načrt ne sklene, so in ostanejo socialni demokratje. Kdor je pameten, jih že zdaj pozna. Poskrbeli bomo, da se njihove namere ne bodo izpolnile.

Delavsko zavarovanje.

(Konec.)

Tehniško bi se težko dognalo, kdaj postanejo invalidni gospodarsko samostojni zavarovanci. Ni izpeljivo, da bi se z vso gotovostjo poizvedelo, kdaj je v nevarnosti obrtnikov ali kmetov gospodarski obstoj vsled opešanih telesnih moči. Za to se pri samostojnosti pred vsem ozira na starostno zavarovanje.

Protj invalidnemu zavarovanju samostojnih oseb pa obstoji še sledeči razlog. Statistika namreč uči, da je več samostojnih v večji starosti. Mladih je manj. Razumno, ker postane posameznik samostojen šele, ko doseže gotovo starost. Preveč bi se zvišali stroški, ako bi uvedli invalidno zavarovanje pri samostojnih osebah.

Upoštevati se pa mora v zavarovalni postavi prestop nesamostojnih v samostojno razmerje. Prestop se ne sme otežkočiti, marveč pospeševati. Za to je pa potrebno, da so celotno združeni samostojni in delavci. Delavec, ki postane samostojen, je še nadalje zavarovan. Izgubi sicer pravico do invalidne rente, obdrži jo pa za starostno in se mu zaračuna doba, ko je bil kot delavec zavarovan.

Starostno in invalidno zavarovanje zagotavlja sledeče

rente in podpore:

Delavec dobi starostno rento, ko doseže starost 65 let. Če postane že prej invaliden (za delo nesposoben), dobi invalidno rento. Samostojnik dobi z dovršenim 65 letom starostno rento.

Visokost invalidne ali pa starostne rente se določa po višini in po času vplačevanja. Svojci dobe enkratno glavnično odpravnino. Ženske zavarovanke dobe izplačano polovico vplačanih prispevkov, ko se omože.

O višini

vplačil

daje pojasnilo naslednja tabela. Pri tem je pripomniti, da je državni prispevek 90 K vsaki renti že vračunjen. Pri delavcih se zaradi enostavnosti smatra, da ostanejo vso prispevni dobo v istem mezdne razredu. Ako prestopijo iz nižjega mezdne razredu v višji razred, hi raslo tudi pričakovanje in z njim renta.

Krog zavarovancev.

1. Nesamostojni. Zavarovanju so zavezani: industrijski, obrtni in kmetijski delavci, dninarji, posli, pomagajoči rodbinski udje, vajenci, delavci na domu, domači učitelji, domače šivilje, domače perice, postrežnice itd. (okroglo 6 milijonov duš). Zavarovalna dolžnost se prične s 16. letom; izvzete od nje so že onemogle in več nego šestdesetletne osebe. Prav tako niso zavarovane osebe, ki imajo mesečno ali letno plačo in kojih prejemki presegajo mesečno 200 K ali na leto 2400 K.

2. Izmed samostojnih so zavarovanju zavezani vsi imetniki kakega obrtnega ali drugačnega podjetja ali kmetijskega in gozdarskega obrata. Izvzeti pa so tisti, kojih letni dohodek presega 2400 K ali ki redno nimajo v delu več nego dva mezdna delavca, ki ne spadata k rodbini.

Prispevki

se preračunajo pri delavcih po mezdne razredih. Polovico prispevkov mora plačevati delavec, polovico pa službodajnik. O višini rent daje gornja tabela natančnejše pojasnilo.

Pri samostojnih

so razmere bistveno drugačne. Niti kmetovalec, niti obrtnik in kupčevalec na drobno ne more, kakor delavec, računati na vedno enake in stalne dohodke. Obvezni najmanj prispevek

Mezdni razred	Delovni zaslužek na teden	Tedenski prispevek polovico plača delovin službodajnik)	Pravica do rente (ako se plača 50 tedenskih prispevkov na leto) po		
			20	30	40
			l e t i h		
K		h	K		
a) Delavci.					
I.	do 4:80	12	144	156	168
II. a)	nad 4:80 do 7:20	24	198	222	246
b)	7:20 do 9:60				
III. a)	9:60 do 12:00	36	252	288	324
b)	12:00 do 14:40				
IV. a)	14:40 do 19:20	48	306	354	402
b)	19:20 do 24:00				
V. a)	24:00 do 30:00	60	360	420	480
b)	30:00 do 36:00				
VI.	36:00	72	414	486	558
b) Samostojni.					
(Na leto 12 mesečnih prispevkov po 1 K)			198	222	246

se je moral torej določiti tem previdnejše, ker so vrhutega gospodarske razmere v posameznih državah izredno različne. Temu primerno določa predloga, da znašaj mesečni prispevek pri dohodku do 480 K na leto 50 h, in pri dohodku med 480 in 2400 K najmanj mesečno 1 K. Nadalje pa določa načrt, da bodi pridržano delovnemu zakonodajstvu ta obvezni minimum zvišati za celo ali delovito področje kronovine.

Čeravno se more torej samostojnim osebam naložiti dolžnost le za majhne tekoče dajatve, je vendar na drugi strani mogoče, da plačajo o priliki večjih dohodkov znatnejše enkratne prispevke. Na primer: kmetovalec lahko vplača znatnejšo vsoto, ko je spravil letino. Slične so razmere pri mnogih sezonskih obratih. Oziraje se na te okoliščine, omenja zakon

prostovoljne večje dajatve,

ki niso omejene niti v roku plačila, niti v višini (le navzgor s 100 K v letu). Na Belgijskem opazovane izkušnje pa kažejo, da je potrebno, da s k tem prostovoljnimi večjim dajatvam posebno vzpodbuja. To bi se moglo izvoliti tako, da se iz javnih novcev ob vsakem vplačilu odstoten prespevek zapiše v prid. Ob veliki raznovrstnosti razmer v posameznih delih države pa bo moglo vplivanje v tem zmislu le tedaj postati uspešno, če deluje po možnosti individualizirano. Da se razvije tako delovanje, so torej posebno poklicana deželna zakonodajstva. Po predlogi jim je prepuščeno za pospeševanje prostovoljnega zavarovanja pripraviti pripomočke in o njih porabi izdati natančnejši določila. S tem se odkazuje avtonomnim deželnim upravam pomembna socialno-politična naloga.

Z vsako prostovoljno večjo dajitvo se ravna kakor z enkratno vlogo, s katero se pridobi pričakovanje, ki se preračuni zavarovalno-tehniško. Skupna pravica se sestavi potem iz vsote delnih pričakanj. Starostna renta, ki se pokaže iz teh prostovoljnih večjih dajatev, se lahko nastopi pred 65. letom, in sicer že po 55. letu starosti. S tem je za samostojne preskrbljene delovito nadomestilo rente za onemogle. Povdariti je treba, da je to zavarovanje s prostovoljnimi večjimi dajatvami dano na voljo vsem starostnim zavarovancem, torej tudi delavcem.

Čas čakanja.

Preden so doseže pravica do rente, je prebiti čas čakanja. Ta čas znaša:

Pri delavcih za dosego rente za onemogle 200 prispevnih tednov (pri 50 letnih prispevnih tednih 4 leta, pri 40 prispevnih tednih 5 lety. Za čas prispevanja velja pri tem tudi brez dejanskega dajanja tisti čas, v katerem opravljajo zavarovanec aktivno vojaško službovanje ali v katerem ima bolezen, ki je združena z nesposobnostjo za delo, ali končno v katerem oddaja nanj pripadajoči delež zavarovalnega prispevka službodajniku. Pri starostni renti znaša čas čakanja 30 let, in sicer računaje od začetka zavarovanja, brez ozira na eventualno prenehanje prispevanja. Prehodno določilo krajsa ta čas čakanja za tiste, ki postanejo zavarovani za vezani, ko dobi zakon moč, ali v teku naslednjega leta. Za nje znaša čas čakanja za starostno rento le 200 prispevnih tednov.

Pri samostojnih znaša čas čakanja za starostno rento 200 prispevnih tednov. S tem razmeroma kratkim časom čakanja se omogoči dosega starostne rente tudi osebam, ki postanejo šele v višji starosti zavezane zavarovanju. V tem tiči nekaka izravnava za to, ker se samostojnim ne daje renta za onemogle.

Prestanek pričakovanja.

Za delavca pomeni brezdelnost izločitev iz zavarovalne dolžnosti. Zakon omogoča, da se v tem primeru ohranjajo v moči pridobljene pravice za majhnimi prispevki. Isto velja za samostojno osebo, ki izstopi iz zavarovanja.

Ako samostojna oseba ne more plačevati polnih prispevkov za svoje zavarovanje, lahko prav tako s povsem majhnimi dajatvami svoje pričakovanje vzdržuje v moči. Na ta način skuša načrt uravnati to za prakso tako važno vprašanje, oziraje se na finančne zahteve.

Delavca skuša predloga varovati za primere, da bi službodajnik ne mogel plačevati, s tem, da ostane njegovo pričakovanje v moči kljub temu, da se ne plačujejo prispevki.

Glavnične odpravnine za zaostale.

Ako umre zavarovanec, se dovolijo zaostalim glavnične odpravnine. Do njih imajo pravico vdove ter zakonski ter pozakonjeni otroci pod 16 leti. Nezakonski otroci imajo pravico po materini smrti, pa tudi po očetovi smrti, in sicer tedaj, če je bilo njegovo očetovstvo sodno dognano in priznано. Tudi roditeljem umrlega, ki jih je on vzdrževal, potem njegovim vnukom ter bratom in sestram pod 16 leti, ki so od njega dobivali svoj živež, se prizna odpravnina. Pogoji za podelitev glavnične odpravnine je, da je prebil čas čakanja 40 prispevnih tednov.

Višina glavničnih odpravnin,

ki jih je dovoliti zaostalim, naj se povzame iz naslednjih primerov. Pogoji 50 prispevnih tednov v letu):

Za nesamostojno pridobivajoče	vdova brez otrok	Ako je ostala vdova z enim otrokom	z dvema otrokoma
Mezdni razred	K	K	K
I.	120	180	240
II.	150	225	300
III.	180	270	360
IV.	210	315	420
V.	240	360	480
VI.	270	405	540
za samostojno pridobivajoče (pogoj 12 mesečnih prispevkov po 1 K)	150	225	300

Ženski zavarovanci, ki sklenejo zakon, imajo pravico, da se jim povrne polovica zanje plačanih prispevkov, ako so prebili čas čakanja 200 prispevnih tednov.

Razsodjanje sporov.

Na mesto sedanjih razsodišč stopijo nove uredbe. Poravnavanje spornih primerov glede dajatev bolniškega zavarovanja je naloženo pritožnim komisijam na okrajnih uradih.

Sporne zahteve, ki niso bile poravnane pri njih, potem sporni primeri glede zavarovanja onemoglih, starostnega zavarovanja proti nezgodam pridejo pred

c. kr. zavarovalno sodišče.

Tako sodišče se ustanovi v vsaki deželi. Za prizivno oblastjo bo treba na Dunaju ustanoviti c. kr. višje zavarovalno sodišče. V drugih spornih primerih so pristojna politična oblastva. Zoper njihove razsodbe ni odprta pritožba na upravno sodišče, temveč na višje zavarovalno sodišče.

Stroški zavarovanja za onemoglost in starost.

1. Dajatve zavarovancev.

Število zavarovanju zvezanih oseb znaša, kakor je pričakovati, nad 6 milijonov de-

levcev in več nego 3 milijone samostojnih oseb, torej kakih 10 milijonov zavarovancev.

Pri samostojnih osebah ni mezdnih razredov, temveč prispevek znaša na mesec 1 K, ako je letni dohodek pod 480 K, pa 50 h. Ako se vzame, da vplača zavarovanelec v resnici 11 mesečnih obrokov v letu, znaša letni prispevek med 5:50 in 11 K. To bi dalo pri 2.700.000 zavarovancev na podlagi popisovanja ljudstva iz leta 1900) letno zavarovalno dajatev 28:37 milijonov kron s strani samostojnih oseb.

Pri delavcih je prispevek stopnjevan po (šestih) mezdni razredih od 12 in 72 h na teden. To daje, ako se vzame v podstavo na leto 40 do 50 prispevnih tednov, letne prispevke posameznih zavarovancev med 4:8 in 36 K. Ako se vzame, da je 5:35 milijonov zavarovancev, se pride do letnega skupnega zavarovalnega prispevka 88:45 milijonov kron.

Pri pomagajočih rodbinskih udih (trije mezdni razredi po 12, 24 in 36 h tedenskega prispevka bi bilo pričakovati letnih prispevkov za posamezne zavarovance med 5:4 in 16:2 K. To daje, ako je 1:75 milijona zavarovancev, kakor je pričakovati, prispevek 12:16 milijonov kron.

S tem se pride do skupnega letnega prispevka samostojnih oseb, delavcev in pomagajočih rodbinskih udov okroglo 129 milijonov kron.

Samostojne osebe.

Po preteku petletnega roka čakanja, torej v šestem letu, iznašajo starostne rente 3:2 milijonov, narastejo do desetega leta na 25:4 milijonov, v 30. letu 77:3 milijonov in dospajo po 40. letu, v stanju stanovitnosti, na višino 95:5 milijonov kron.

K tem stroškom 95:5 milijonov kron bi prispevala država 33 milijonov kron.

Delavci.

Rente za onemogle in starostne rente za delavce in pomagajoče rodbinske ude bodo terjale stroškov. V petem letu 3 milijone kron, potem brzo naraščajoč na 45:7 milijonov kron v desetem letu, na 104 milijone kron v 20. letu in na 166:8 milijonov kron, v stanju nastanovitnosti, po 40. letu. Od teh 166:8 milijonov kron mora država plačati 58:1 milijonov kron.

Za ostale.

Glavnična odpravnina za zaostale bo terjala že v prvem letu 18 milijonov kron, v drugem letu 8:3 milijonov kron, potem naraščajoč v desetem letu 19:6 milijonov kron in v stanju stanovitnosti, po 40. letu, 26 milijonov kron.

Povračilo prispevkom ženskim zavarovancem, ako se poročé.

Stroški za to se pričenjajo z 1:9 milijona kron v petem letu in naraščajo do 4:5 milijonov kron v 30. letu, katera vsota se tudi v stanju stanovitnosti ne prekorači.

Upravni stroški,

h katerim prispeva država 2 milijona kron, se jemljejo z enakomerno 12 milijoni kron.

Skupni stroški zavarovanja onemoglih in starostnega zavarovanja

za delavce in samostojne osebe bodo po tem znašali v prvem letu 13:8 milijonov kron, v četrtem letu narastejo nekako na dvojni znesek, potem v desetem letu bodo narasli na 106:2 milijonov kron, v 20. letu na 206 milijonov kron, v 40. letu na 277 milijonov kron in utegnejo v stanju stanovitnosti znašati 305 milijonov kron. Te številke dajo oceniti narodno-gospodarski pomen starostnega zavarovanja in zavarovanja za onemoglost.

Obremenitev države.

Država prevzame stalno tekoč prispevek upravnih stroškov za dva milijona kron. Nadalje se bodo izplačevali k vsaki renti državni prispevki v znesku 90 kron in končno rentni prispevki povodom vojaškega službovanja.

Rentni prispevki se začnejo šele v petem letu. V prvih štirih letih bodo znašali torej stroški za državo le dva milijona kron. Potem naraščajo počasi, tako da bodo v desetem letu potem, ko dobi moč, zavarovanje, znašali državni prispevki za samostojne osebe 12:2 in za delavce 23:6 milijonov kron. V 20. letu bodo terjali prispevki za samostojne 29 milijonov kron, za delavce 48:8 in prispevki v času vojaškega službovanja 0:1 milijona kron, v cellem torej 77:9 milijonov kron. V 40. letu zna-

šajo stroški za samostojne do 32,9, za delavce do 57,6, za tiste, ki so v vojaški službi, do 1,1 milijona, v celem torej do 91,6 milijonov kron. V stanju stanovitnosti bi znašali stroški za samostojne 33 milijonov kron, za delavce 58,1, za vojaški službi zavezane osebe 5,3 milijonov kron, v celem torej 96,4 milijonov kron in všteti prispevek k upravnim stroškom 98,4 milijonov kron.

V okroglih številkah računjeno je torej pričakovati, da bo država po nekako desetih letih morala prispevati na leto 40 milijonov K, po dvajsetih letih 80 milijonov kron in v stanju stanovitnosti (po štiridesetem letu) okroglo 100 milijonov kron.

Osnutek ima namero, da se pred potekom dvanajstih letih preleđa ves zavarovalni načrt in eventuelno uredi na novo.

Z laštami močmi.

Zahvala. Najtoplejšo zahvalo izreka odbor »Podpornega društva tobačnega delavstva«, slavnemu pevskemu zboru »Katol. društva za delavke«, za ganljivo petje pri sv. maši dne 8. novembra pri sv. Jakobu.

Devica Marija Polje. Strokovno društvo priredi shod v nedeljo 15. t. m. ob 3. popoldne pri Sv. Lenartu v stari šoli. Delavci in njihovi prijatelji se vljudno vabijo, da se shoda udeležijo v obilnem številu.

Javornik. Strokovno društvo priredi v nedeljo v nedeljo popoldne ob pol 4. uri predavanje na Javorniku. Predaval bo Moškerc o novi delavski zavarovalni postavi. K obilni udeležbi vabij odbor.

Prometna zveza.

Socialdemokratji zoper delavca. Dne 5. novembra je bila volitev odbornikov za veliko občino Loka pri Zidanem mostu. Izvoljenih je v 3. razredu 7 pristašev Kmečke zveze in 1 socialdemokrat (Pečnik), v 2. razredu vseh 8 naših, v 1. razredu 5 Slovencev in 3 Nemci. Pristaši Kmečke zveze in krščansko-socialni železničarji so postavili tudi enega delavca za kandidata; dobil je lepo število 100 glasov od kmetov in krščanskih socialcev; socialdemokrati pa niso marali za delavca. Bejak je, ki verjame, da so socialdemokratji delavska stranka.

Pozor železničarji! V nedeljo, dne 22. novembra se poklonijo kršč. soc. železničarji cesarju. Zbirališče je v veliki dvorani na dunajskem magistratu. Navzoč bo tudi železniški minister. Vodstvo »Prometne zveze« na Dunaju prosi in vabi vsakega člana, naj se, če le more, udeleži te poklonitve. Finančni minister je tudi obljubil, da bo dal velike olajšave pri dopustu za tiste, ki se hočejo udeležiti te slavnosti. Iz vseh krajev bo prišlo veliko železničarjev, prav bi bilo, da se tudi slovenski železničarji udeležijo. Kdor izmed slovenskih železničarjev se udeleži te železničarske slavnosti na Dunaju, naj to naznani do torka, dne 17. t. m. načelniku ljubljanske podružnice g. Jakobu Milavcu, Zalokarjeve ulice 9 v Ljubljani. Obenem naj se takoj-oglasijo za dopust in prosto vožnjo z brzovlakom na Dunaj in nazaj. Dopust in prosto vožnjo. Oboje bo prav gotovo dobil, samo, da se takoj naznani. Na svidenje torej na Dunaju!

Penzionisti c. kr. državnih železnic pišejo: Budgetni odsek avstrijske državne zbornice je letos sklenil resolucijo, v kateri poziva vlado, da izboljša gmotno stanje vsem penzionistom, ki so bili v državnih službah, torej tudi železniškim penzionistom. Ker se doslej v tem oziru še ni nič storilo, so penzionisti primorani na to opozarjati merodajne faktorje. Gotovo so penzionisti zelo potrebni. Mnogo jih je, ki so morali z zelo nizkimi penzijami v pokoj. Življenjske potrebščine se pa od dne do dne draže. Vse jadicuje, da ni več moči živeti, dasiravno so dobili skoro vsi še izboljšanje svoje plače. Le penzionisti so ostali še pri starih penzijah. Znano je, da s temi denarnimi sredstvi tudi penzionisti, dasiravno žive skoro vsi brez izjeme zelo zmerno, ne morejo izhajati. Uradniki penzionisti so si izvolili svoj odbor in bodo odločno delali na to, da se penzionistom, ki so bili v državnih službah, izboljša njihovo stanje. Tu so tudi tisti penzionisti, ki so služili pri državnih železnicah. Imamo pa še druge penzioniste, za katere se nikdo ne

zmeni in katerih stanje je še mnogo bolj obupno, kot pri penzionistih državne železnice. To so penzionisti pri privatnih železnicah. Penzije teh revežev so mnogo manjše in največkrat odvisne od dobre volje posameznih uradnikov. Veliki reveži so tudi, ki so poškodovani, da ne morejo opravljati službe. Ti reveži, nekateri so še mladi in imajo veliko družino, pa dobijo od zavarovalnice jako nizke svote, tako, da jim je človeško življenje sploh tuje in samo životarijo v bedi sami in njihove družine. Plača jim je bila takrat, ko so se ponesrečili zelo nizka; in od te plače so jim računali provizijo. Danes so plače že boljše, dasiravno še ne dosegajo tiste višine, ki bi jim bila primerna. Zato opozarjamo vse merodajne kroge, da se zavzamejo za te reveže. Najlepše in v duhu našega presvetlega vladarja bi bilo, da se tem revežem pomaga do človeškega življenja. Ljudje, ki so svoje življenje dali v službo javnosti in državi in so se v svojih službah poškodovali ali pa osiveli, pač zaslužijo, da se jih ne pusti v bedi stradati in od glada umirati.

Št. Hipolit. (St. Pölten.) Dne 30. oktobra se jeblizo Št. Hipolita zgodila velika nesreča. Dva osobna vlaka deželne železnice sta trčila v predoru blizu mesta drug v drugega. Član »Prometne zveze«, Kern, je bil smrtno ranjen in je še isti dan vsled ran umrl.

Med brati in sestrami.

Idrija. V nedeljo, dne 8. novembra, se je vršil javen shod, katerega so sklicali neznani sklicatelji, katerega dnevni red je bil odstavljene občinskega odbora; govornika Gangl in ne ve se od koga ravnatelj Kristan, na vabilo je stalo tudi: po shodu manifestacijski obhod po mestu, kateri se pa ni posrečil našemu deželnemu poslancu Ganglu in debelemu Tončku, ker ga je okrajno glavarstvo prepovedalo. Konečno na vabilu je bil tudi poziv: Gostilničarji, trgovci in obrtniki, vabimo Vas, da zaprete svoje prostore za čas te slavne in mirne manifestacije. — Posebno tu so pokazali gostilničarji, trgovci in obrtniki, ki so izven štirih sami liberalci, koliko cenijo našega liberalnega deželnega poslanca Gangla in nekdanjega kristjana Antekristana, ker niso hoteli zapreti svojih prostorov. Samo trgovci Tinče, filijalka Lapajne, Primožič in nekdanji župan Šepetavec; izmed gostilničarjev in obrtnikov ni niti eden zaprl svojih prostorov, še jezili so se in so rekli: Gangl in Kristan že ne bodeta nam ukazala, kedaj naj zapremo svoje prostore, tudi vodstvo mokrškega konsuma ni ubogalo svojega nekdanjega ravnatelja Kristana.

Promet »Krščanskega gospodarskega društva« v Idriji: V mesecu avgustu: Sprejemki: za blao 9462 K 86 h, deleži 21 K, pristopnine 2 K, skupaj 9485 K 86 h. Izdatki: za blago: 6005 K 90 h, voznina 285 K 17 h, užitnina 181 K 10 h, upravni stroški 209 K 59 h. V Ljudsko hranilnico vloženo 2000 K, skupaj 8681 K 76 h. Promet 18.167 K 62 h. — V mesecu september: Sprejemki: za blago 8894 K 11 h, deleži 71 K, pristopnine 4 K, skupaj 8969 K 11 h. Izdatki: za blago 8434 K 49 h, voznina 300 K 96 h, užitnina 164 K 27 h, 279 K 1 h, razno 2 K 80 h, skupaj 9181 K 53 h, promet 18.150 K 64 h. V mesecu oktober: Sprejemki za blago 10.110 K 79 h, deleži 29 K, pristopnine 2 K, skupaj 10.141 K 79 h. Izdatki: za blago 8006 K 17 h, voznina 406 K 67 h, užitnina 144 K 88 h, davki 438 K 98 h, upravni stroški 197 K 35 h, skupaj 9194 K 5 h. Promet 19.335 K 84 h.

Iz Idrije. Govorilo in tudi pisalo se je že po časnikih, da je preveč osebja v naši občinski pisarni, sedaj so pa pokazali sami uslužbenici, da res nimajo kaj dela. Čuli so namreč, da hode občinski odbor razpuščen in župan odstavljen, zatorej so na tihem naprosili občinski svet, da naj jim predela uradne ure, kar bi se imelo zgoditi le pri skupni seji celega odbora, ker odbor je sprejel uslužbenec in njim nastavil službene ure, zatorej je opravičen tudi le odbor, predelati njih službene ure. Do sedaj so bili namreč štiri osebe v pisarni po osem ur v službi, kar znese 32 ur, sedaj je služba le šest ur in štiri osebe, znese 24 ur, to se zna, da je ena oseba preveč, ako se stori lahko v 24 urah, kar so delali 32 ur. Zatorej zahtevamo davkoplačevalci, da sedanje župansko vodstvo preuredi zopet uradne ure na osem ur ter eno osebo odstavi, ker se lahko odpravi v 24 urah, kar je samo pisarniško osebje pripoznalo. Tu se tudi lahko prihrani nekaj denarja za obresti občinskih dolgov.

Tržič. Delavcem, ki premišlujejo, kdo ima prav — v premislek. Ni naš namen, da bi se prerekali z »Naprejem« o vseh njegovih budalosti, ki jih prinaša iz Tržiča, ker ima »Naša Moč« dovolj boljšega gradiva. Povdariti hočemo glavno stvar, po kateri delavci lahko spoznajo, kje je — prav. Delavci tržiški, katere hoče »Naprej« kultivirati za boljši evangelij, le pogledite v »Našo Moč« od 16. oktobra in pomislite! Kaj neda, kronce shranjete (po »Napreju«) varno v centralah, ki vam pridejo v času potrebe prav. Delate pač precej predolgo pot do cilja, katerega pa še doživeli ne bode, a krajšo pot do tja — ne vidite na ljubo Kristanu. Njegovi strančici v korist hočete cepiti vaše moči! Tega pa vendar nihče ne bode trdil, da je socialnodemokratska stranka organizirala delavstvo tržiško v društvi delavcu v korist? Ali ne bi bilo dosti boljše, da izpopolnite vi, kar vas je dobrih delavcev, že obstoječa društva, ki so že prestala težave, s katerimi se morajo baviti nanovo ustanovljena društva! Gotovo bode Kristana mikalo, da uživotari kaj temu podobnega. In tedaj boste spoznali, da ne rečemo zastoj, da cepite samo svoje moči na ljubo Kristanovemu napoznanju tržiških razmer. Ali naj z bilancami konsuma dokažemo v »Slovencu«, kaj je storila vna v »Napreju« tako sovražena stranka, kateri on v svoji domišljavosti odreka vse zmožnosti do napredka. — »Napreju« na ljubo naj se vsi delavci združijo pod rdečim praporjem? Tu pa ne boš. Jaka, kaše pihal! Magari, če nam prav praviš, da vas napadamo prav po »katoliški maniri«, ki pa je vedno boljša, kakor pa rdečkarjeva kultura. O denunciranju govorijo nekaj rdeči, če piše »Domoljub« o predilnici in o rdečkarjih. To je pač čisto naravno, ako pripomnimo, če bi bil gospod Gassner med delavci tako razdajal list »Naša Moč«, kot je nemške liste, bi ne imel rdeči tabor te postojanke in delavstvo bi bilo bolj enotno — torej močnejše! Spomini iz Goecknove tovarne pa ne bodo izboljšali položaja. Če hoče »Naprej« zabavati svoje bravce s kakimi lepimi čenčami, tedaj želimo njihovim skritim bravcem dober tek! Kar je dobrih in poštenih delavcev, bodo že no ne prebiral svojega glasila — »Našo Moč«! Vedeli, katera organizacija je prava. Pazili in delali bodemo z roko v roki, kot je naše določeno znamenje v prospeh naših krepko začrtanih ciljev. Naj ne bode delavca, ki bi pridno ne prebiral svojega glasila »Našo Moč«.

Brezsrčno t vodstva tovarne na Savi. Nobene pravice nimajo iskati pri tovarni vdove umrlih delavcev, tako se je izrazil gospod Pongrac, ko je prišla ena izmed istih po listič za premog. Navzoči smo molče v globoki zamišljenosti poslušali to do mozga pretresujočo surovost, ki jo more izreči le on, od katerega izvira vse zlo do savskih delavcev. Pomislite, ali niso to vdove žene naših tovarišev, ki so žrtvovali celo svoje življenje v korist tovarne, ki so vsled prenapornega dela in vsled zdravju škodljivih plinov morali leči v prezgodnji grob. Skoraj s solzami v očeh smo gledali potrto ženo, ki je molče stala pred tem oholežem in čakala na listič, ki ga je končno vendarle naredil in izročil z prav surovo opazko; opravičeno se ji je iz dna duše izvil globoki vzdih: »O moj Bog, saj ga bom plačala!« V tako bednem položaju se nahajajo torej vdove in sirote naših sobratov in delavskih tovarišev na Savi, da celo po sramotno visokih cenah za denar, ki bi ga odtrgale od beraške osemkronske mesečne penzije ne bodo dobile potrebnega kuriva v hudem zimskem času. Iz tega je popolnoma razvidno, kako malo smo preskrbljeni za stara obnemogla leta, tako da naj ugodnejša prijaznost tovarniške gospode sega le dotlej, dokler je delavec zdrav in čvrst, sposoben izvršiti najtežja dela, potem pa nastopi takoj geslo, ki ga ima oholi kapitalizem brez izjeme povsod tako globoko zarisanega, da delavec, kadar položi svoje izmučene, docela izmozgane ude v hladni grob, naj se vsi njegovi, vdova in sirote brez ugovora vržejo na njegovo krsto, tako da vse skupaj zakrije hladni grob in s tem izbriše zadnje sledove delavca, ki je za slepo ceno prodal kapitalistu svoj najdražji zaklad, namreč zdravje in življenje. Od jeze se nam mora trgati srce ko večkrat slišimo tega ošabnega pritlikavca, ki se vedno kaj rad hvali, kako po očetovsko skrbi za tovarniške delavce, seveda posebno takrat, kadar sanjari o županskem stolcu jeseniškem, zato je pa velikodušni prijatelj delavcev, da bi postal celo deželni poslanec, torej delavski zastopnik v deželnem zboru. Zares visoko misel, h kateri tako vzornemu prijatelju

delavskih interesov že naprej častitamo na porazu deželnozbornih volitev. Položaj, v katerem se nahaja splošno delavstvo, postaja vedno bolj kričeč, ki vedno glasneje kriče v to poklicanem faktorjem dajte nam starostno zavarovanje. Glas, ki se obupno razlega gori na Dunaj, mora prodreti najmočnejša vrata in omečiti najtrša srca merodajnih krogov, zavarujte nas, naše in naših umrlih tovarišev vdove in sirote. — Eden navzočih v pisarniški čakalnici.

Somišljeniki in somišljenice, razširjajte »Našo moč«.

Tovarna za stole

Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
Izdeluje 28.05.26.2

vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Delavke in delavci pozor!

Najcenejšo
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporoča po najnižji ceni in najboljši kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani
Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.
Popravila točno in ceno.

Cene brez konkurence!

A. Lukić
Ljubljana, Pred škofijo 19,
priporoča svojo

veliko zalogo izgotovljenih oblek za dame, gospode, dečke in deklice po najnižji ceni.

Solidna postrežba!

Ustanovljeno leta 1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2 prej g. Jos. Černe.
Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov
Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam izredno veliko svojo zalogo furnitur.
Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.
Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramofone in igre.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH
Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter zastorjev, barvarija in likanje usnja
na par
Poljanski nasip — Ozke ulice št. 4.

Sprejemališče
Šelenburgove ulice št. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Češnik & Milavec
(pri Češniku)

Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago
za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

Potniki v Ameriko
Katen kelijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na
Simona Smetek
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kakovostna Popasnila daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg št. 10

Priporoča svojo **trgovino s klobuki in čevlji**

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene